

Státem organizované transfery mezi rodinami s dětmi a bezdětnými

Karel Pelán, 18. 9. 2014

Cíl

Rozhodnutí rodiny pro dítě by nemělo znamenat dramatický propad životní úrovně. Naopak by ale systém neměl motivovat k tomu mít děti pro peníze.

Modelování

1. Vyčíslení celkových transferů
 - řeší otázku spravedlnosti
 - vyžadují dobrou metodiku, odvození metodiky je dále
2. Příjmové modely - co se stane, když přibude dítě
 - řeší otázku rozhodování pro dítě
 - jednoduchá metodika
 - dále je příklad pro pár zaměstnanců s mediánovými mzdami

Příklad příjmového modelu

Čistý příjem rodiny zaměstnanců s prostředními (mediánovými) mzdami 2013

rodiny	na osobu	
35 185	17 092	bez dětí
28 379	9 460	s jedním dítětem, 1 <u>pečuje</u> , rodič. <u>přísp.</u> 7.600
35 297	12 101	s jedním dítětem, oba pracují
29 496	7 374	se dvěma dětmi, 1 <u>pečuje</u> , rodič. <u>přísp.</u> 7.600
37 419	9 355	se dvěma dětmi, oba pracují
21 600	10 800	cca medián starobního důchodu sólo

Důchodce, který vyživuje dítě

Pokud pracující s mediánovým příjmem neměli děti, byl jejich čistý měsíční příjem na osobu 17,1 tis. Kč, pokud však měli dvě děti, byl jen 9,4 tis. Kč. To bylo dokonce znatelně méně než mediánový příjem starobních důchodců. Za této situace však stát jen ze zdanění jejich práce (včetně odvodů) získal 23 tis. Kč.

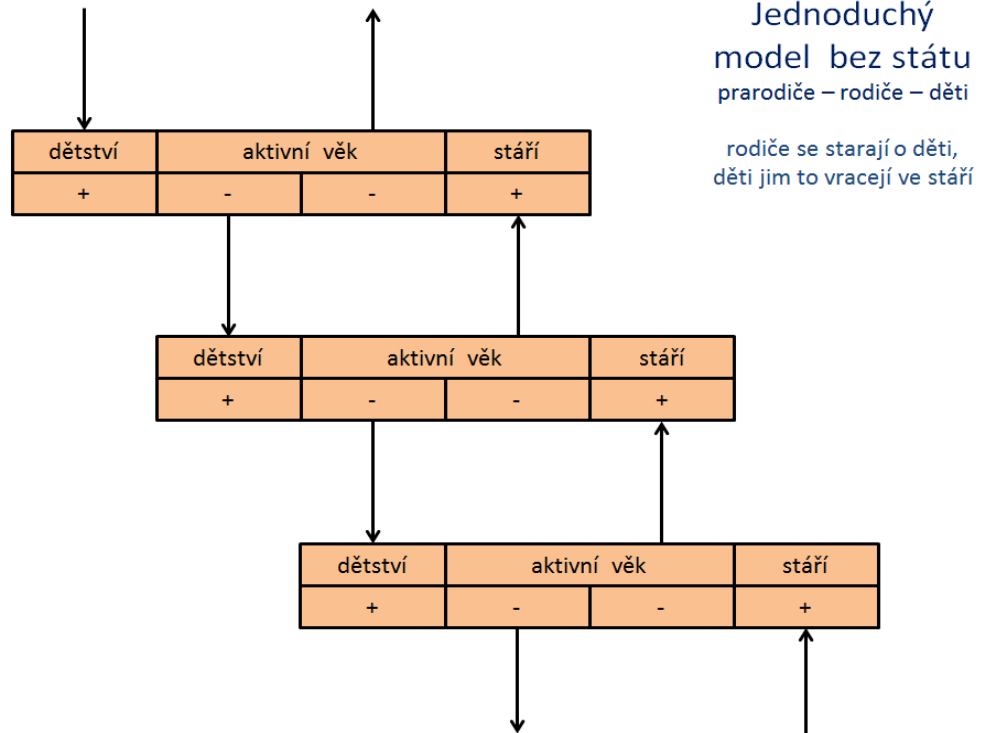
Poznámka: Je možno zpřesnit o „úspory z rozsahu“ a je třeba udělat pro různé typy domácností (OSVČ, nezaměstnaní).

Metodika k transferům

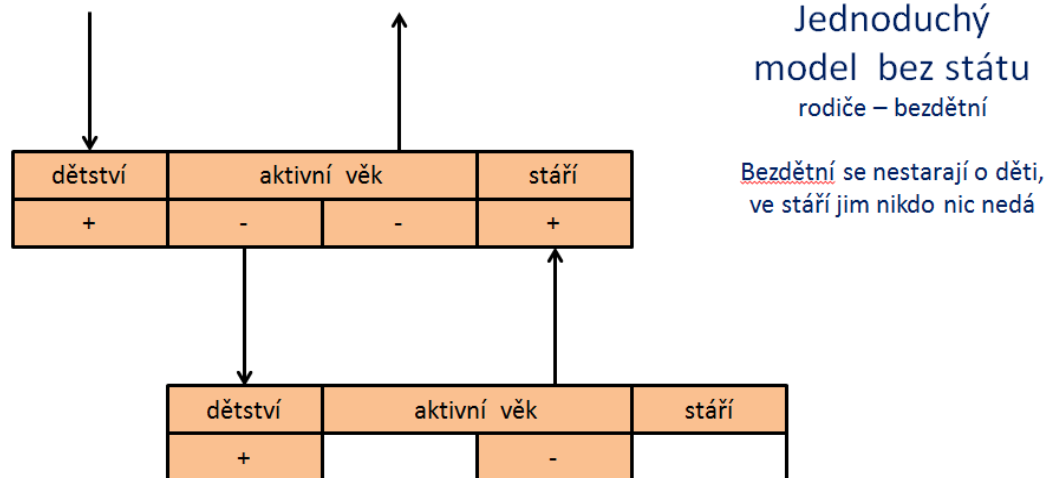
Od jednoduchého ke složitějšímu – (co nefunguje ani pro jednoduchý případ není použitelné vůbec)

1. Jednoduchý vícegenerační model bez zásahů státu

a. Rodiny s dětmi

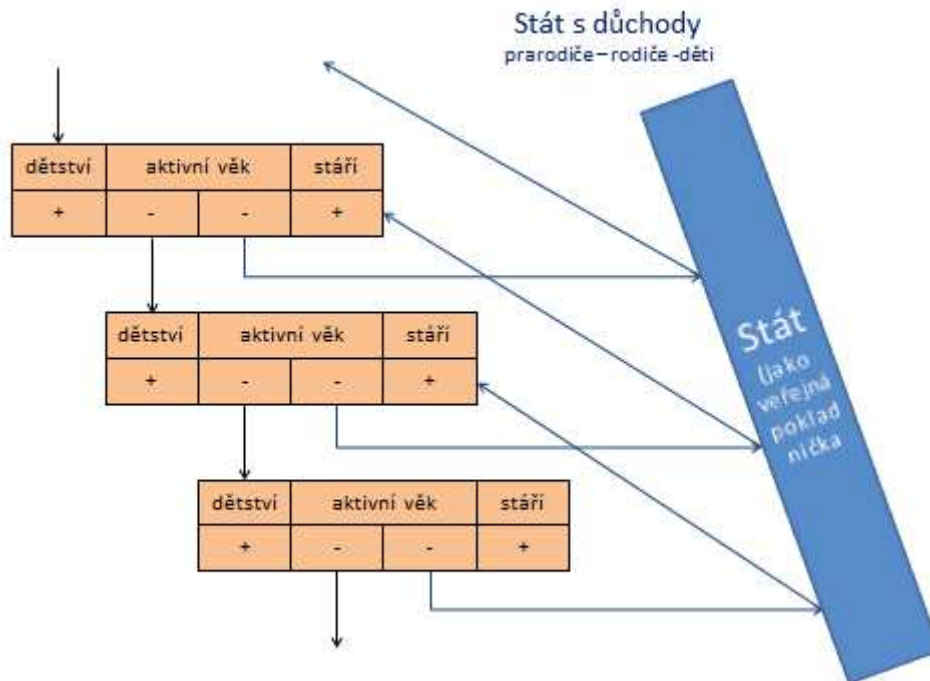
b. Bezdětní

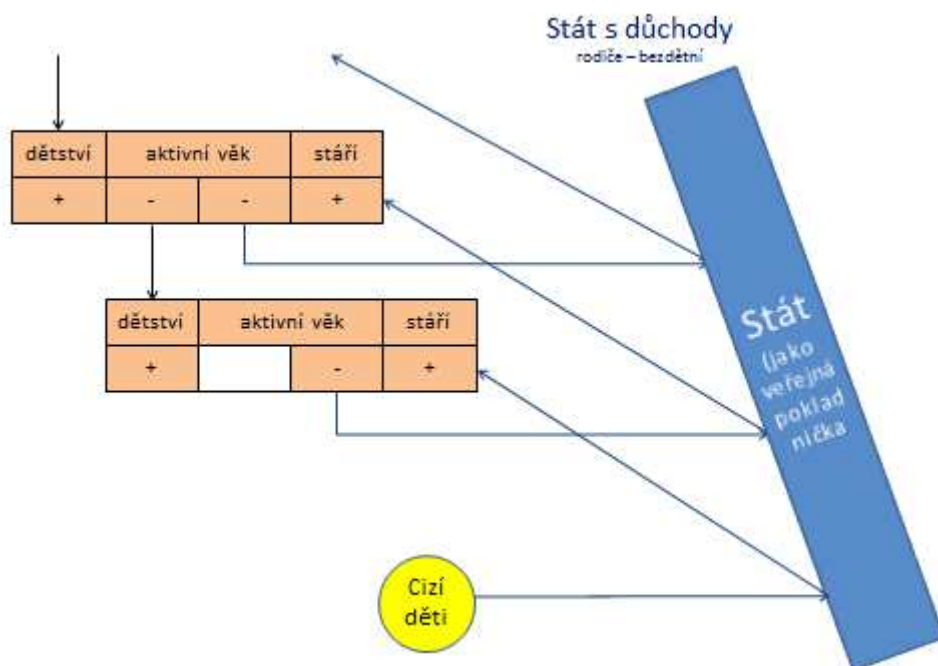
K transferům dochází jen uvnitř rodiny – tam a zpět.

2. Stát zabezpečuje důchody

a. Rodiny s dětmi

b. Bezdětní

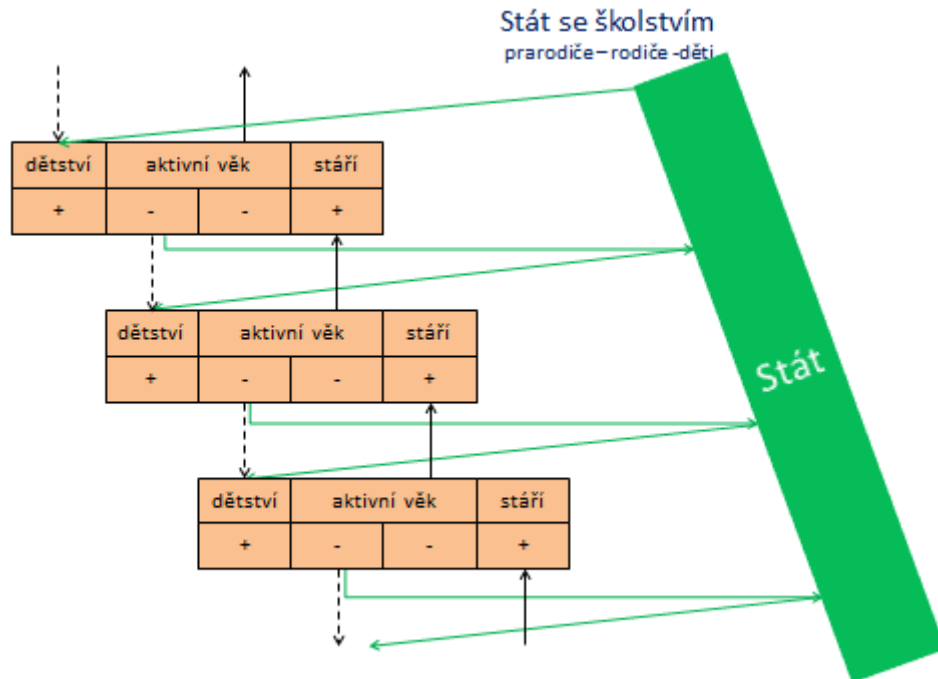
Bezdětní

při tomto modelu nemají výdaje na děti, přitom ale dostanou důchod z daní cizích dětí.

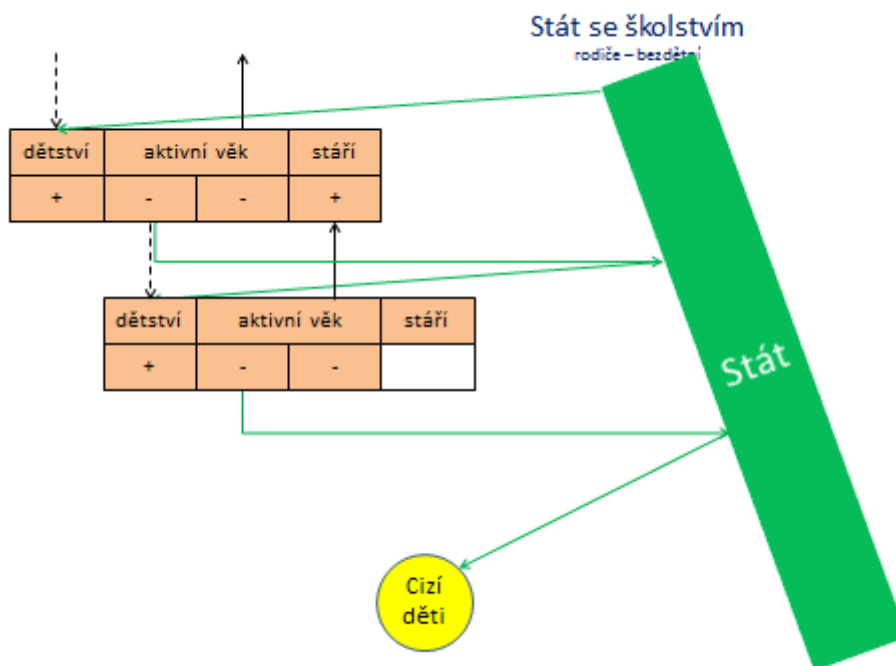
Stát tak organizuje přerozdělování od rodin s dětmi k bezdětným.

3. Stát zabezpečuje školství

a. Rodiny s dětmi

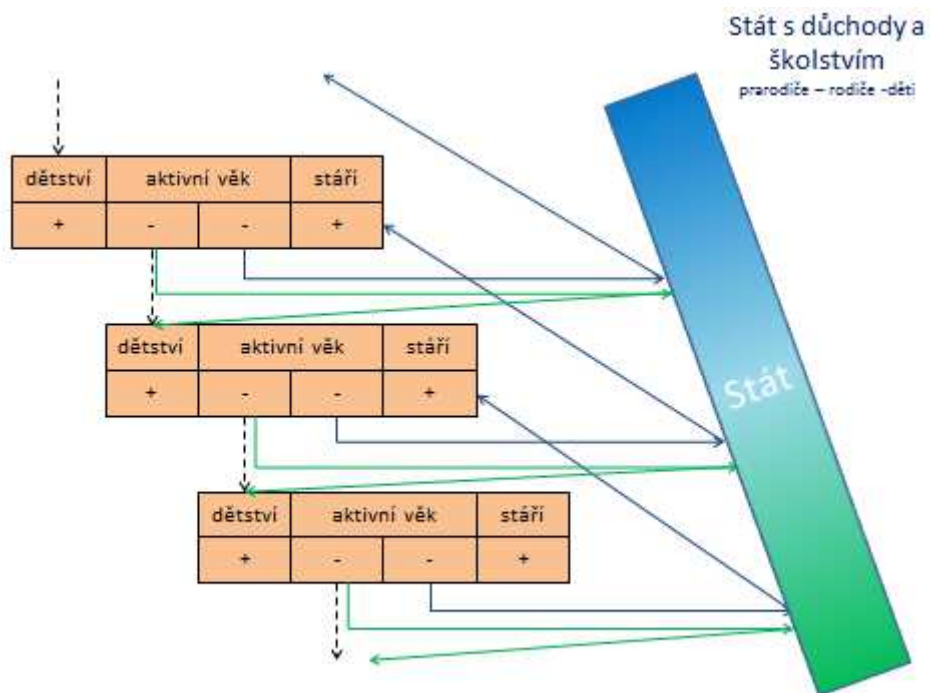
b. Bezdětní

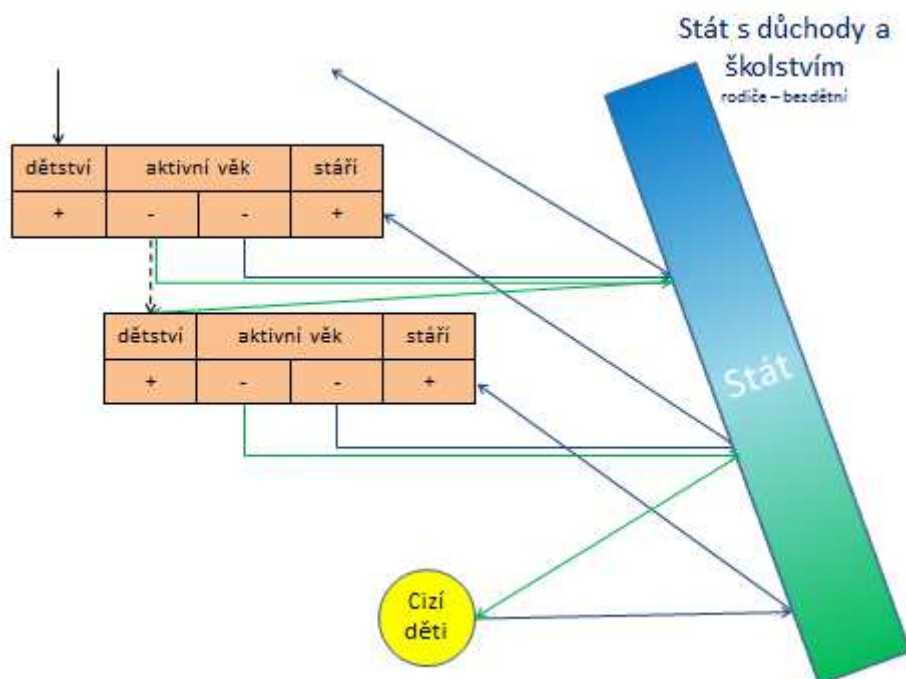
Stát přebírá část výdajů na děti - školství. V tomto modelu bezdětní prodělávají – přispívají na školství cizím dětem.

4. Stát zabezpečuje důchody a školství

a. Rodiny s dětmi

b. Bezdětní

Kdo v tomto případě vydělá a kdo prodělá, závisí na poměru výdajů na školství a důchody. Pokud jsou výdaje na důchody větší, je výhodnější být bezdětný a naopak. (K odpovědi tedy stačí znát poměr výdajů státu na děti a důchodce.)

Model můžeme podobně doplnit o

- další služby státu – zdravotnictví, policii, atp.
- dávky
- daňové úlevy

Hodnocení - ukazatele

- Celkovou výhodnost pro pečující či nepečující o děti pak lze posoudit dle poměru výdajů státu na děti a důchodce (model „váhy“ – viz dále)
- Rozdíl pro srovnatelné jedince (páry), lišící se jen počtem dětí, lze vyčíslit jako:

Výdaje na děti – rozdíl na daních – dávky spojené s dětmi

Vše ostatní se pro srovnatelné jednotlivce (ve stálém prostředí) v průběhu celého životního cyklu vyrovná (vazba na schéma viz dále).

„Váhy“ - hrubý výsledek pro rok 2013:

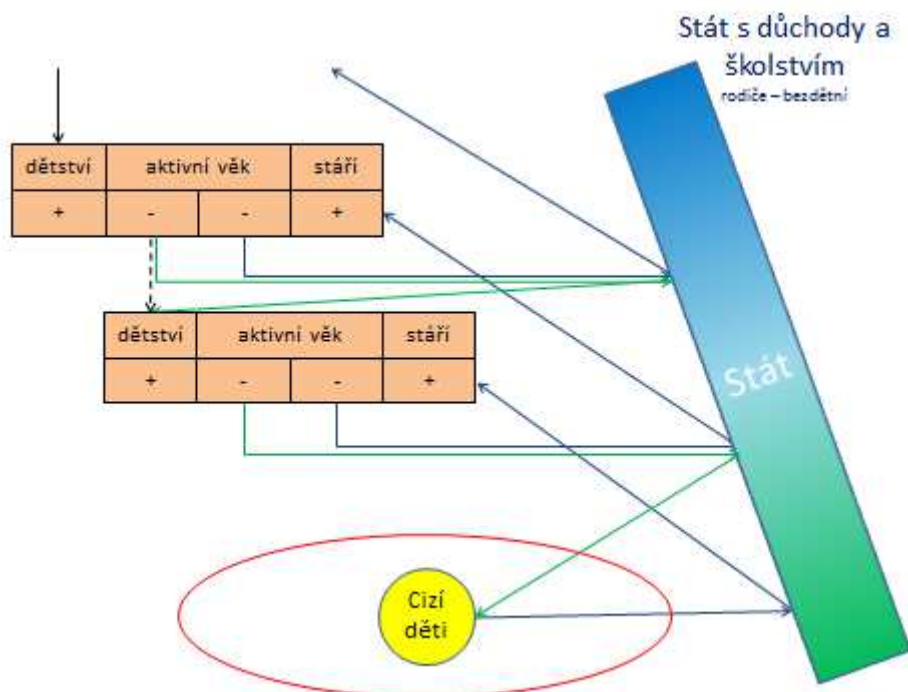
Státní podpora v dětství a ve stáří

<i>mld. Kč za rok (2013)</i>	děti	staří
celkem	280	460
důchody, dávky	40	340
zdravotnictví	30	120
rozdíl v daních	60	
školství	150	

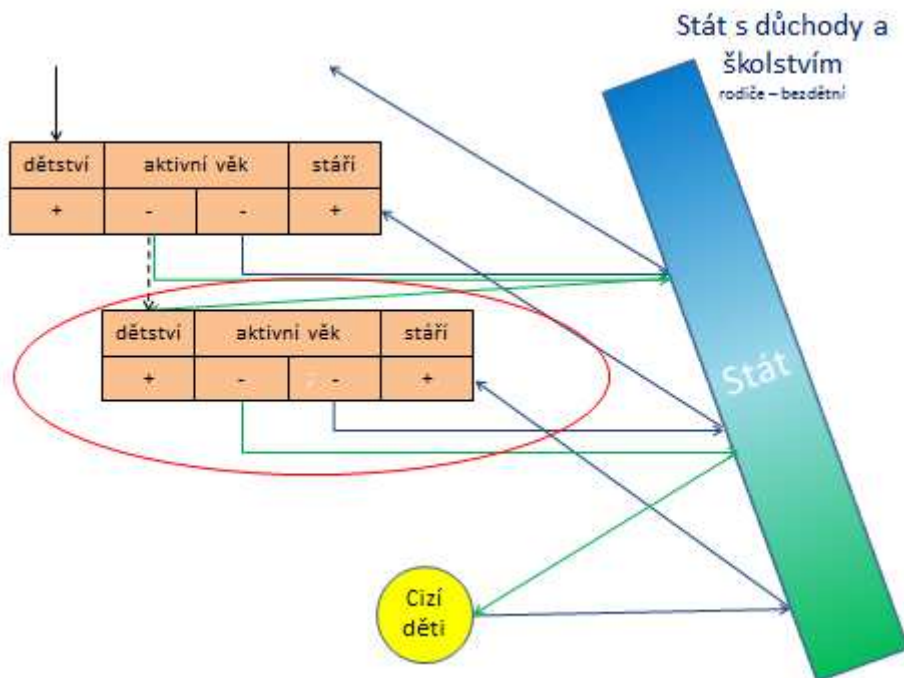
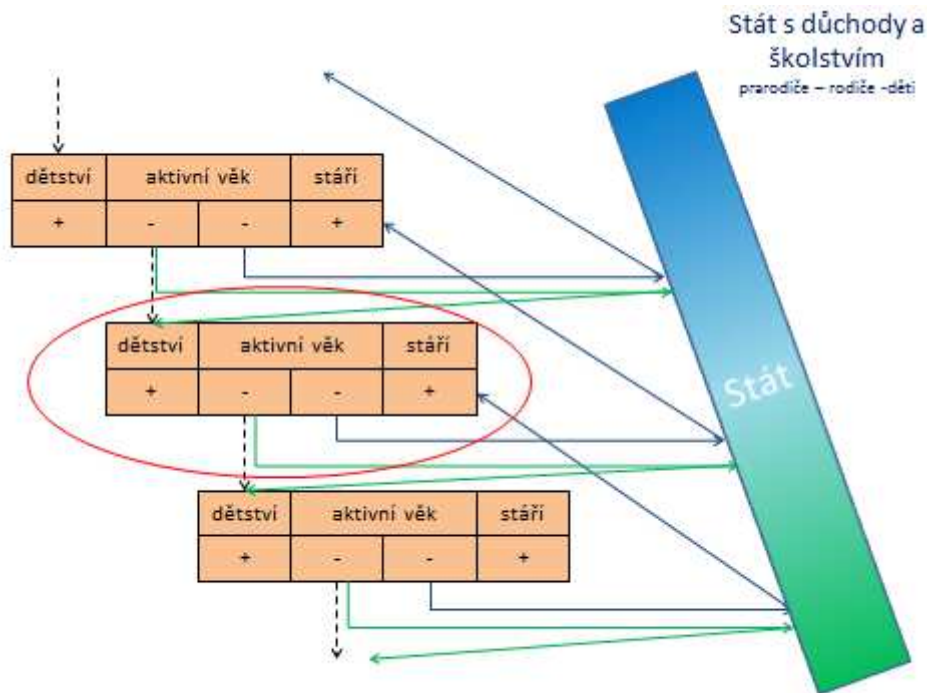
Vazby ukazatelů na předcházející schémata

„Váhy“ odpovídají následujícímu červenému výřezu:

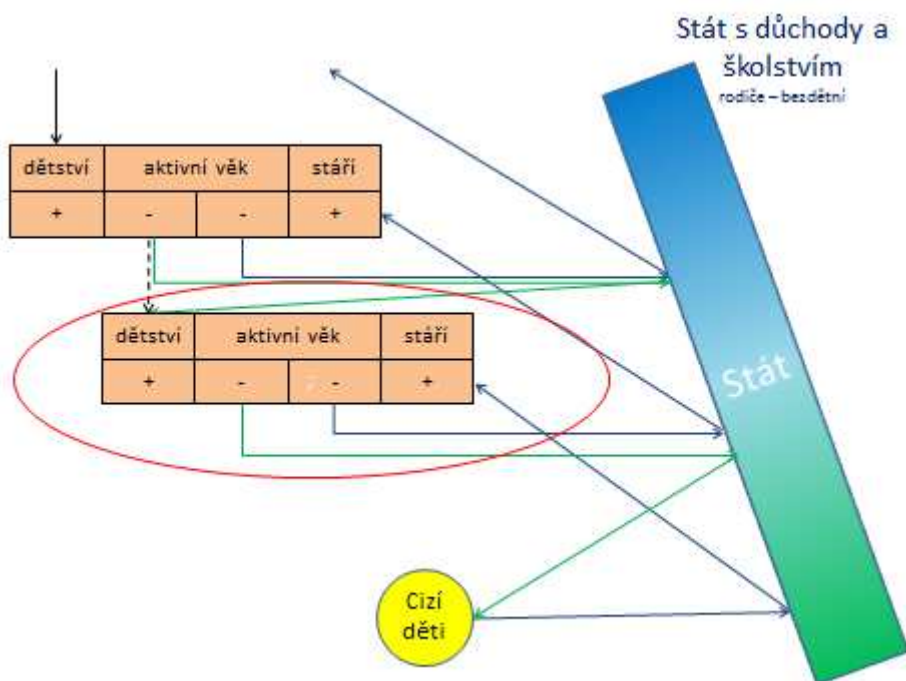
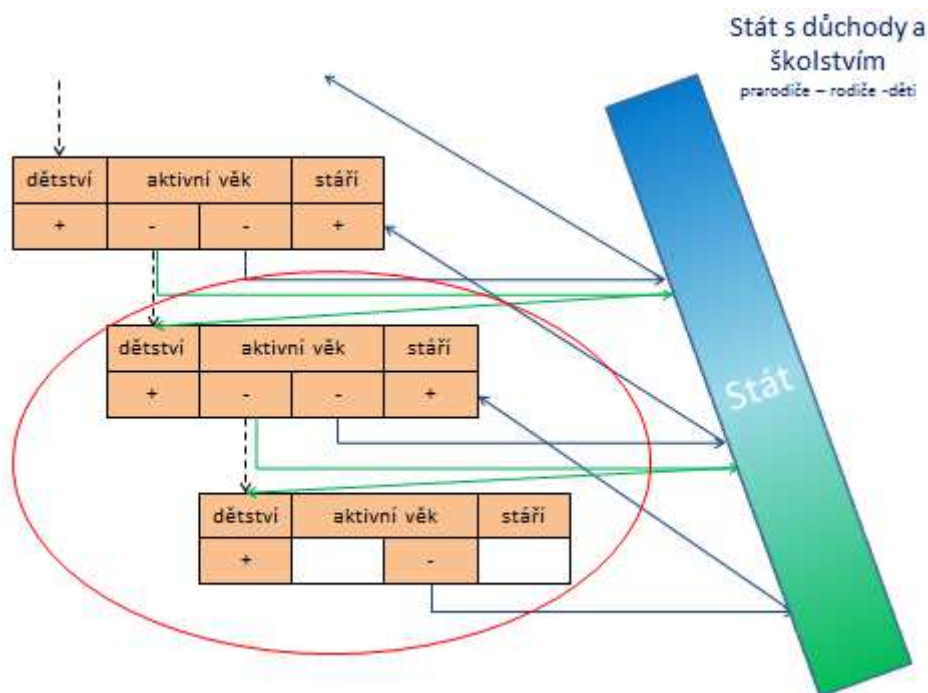
Jednogeneační ukazatele (ukazatele „manželského páru“)

Porovnání výhodnosti systému pro rodiče a bezdětné odpovídá porovnání následujících červených výřezů:

V dětství každý inkasuje od státu a rodičů, v aktivním věku každý platí státu daně a odvody pojistného a ten kdo má děti platí i náklady svým dětem. Výdaje státu na vzdělání dětí tohoto manželského páru se nezahrnou, protože směřují přímo k dětem a ne k rodičům. V důchodu každý inkasuje od státu.

Dvougenerační ukazatele (ukazatele celkového transferového příspěvku rodiny, resp. domácnosti)
 Porovnání výhodnosti systému pro rodinu s dětmi a bezdětné odpovídá porovnání následujících červených výřezů:

Dvougenerační ukazatel celkového transferového příspěvku rodiny se od jednogeneračního ukazatele liší tím, že nezahrnuje výdaje rodiny na děti (tyto výdaje jsou spotřebovány uvnitř takto vymezené rodiny). Naopak zahrnuje náklady státu na vzdělání dětí (jsou vstupem do takto vymezené rodiny) a také navíc musí zahrnovat daně a pojistné, které odvedou v dospělosti děti. U bezdětných se ukazatel nezmění – není jej o co rozšířit. Protože už sem nezahrnujeme třetí

generaci – nepatří sem ani výdaje na další generaci dětí, ani výnosy z této investice v podobě důchodů, který od státu obdrží v budoucnu děti. Názorně si to lze představit také tak, že už žádné další děti nebudou – takže na ně nebudou ani výdaje, ani potom následně nebude nikdo, kdo by platil důchody.